

УДК 688 362

ФІЛОСОФІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ІДЕЇ ТРОХИМА ЗІНЬКІВСЬКОГО ТА ТЕОРІЯ ІНТЕГРАЛЬНОГО НАЦІОНАЛІЗМУ ДМИТРА ДОНЦОВА

Студ. Л.М. Сафрановська, гр. БДР5-16
Науковий керівник доц. Р.В. Множинська
Київський національний університет технологій та дизайну

Мета і завдання. Прагнення до визнання, істини, зростання духовності, творче мислення і сміливість пошуку нових ідей, інтелектуальна чесність, критичність і самокритичність розуму, вміння використовувати попередній досвід, вислухати і прийняти іншу думку, якщо вона правильна – такі риси потрібно постійно формувати у собі. Провідне місце в цій світоглядній діяльності займає філософія, яка вирішує ряд завдань із якими інші сфери діяльності впоратись не можуть

Завдання. Основним завданням сьогодення постає вивчення спадщини видатних умів людства, ознайомлення з основами їх філософії, діалектикою і логікою творчого мислення, формування уявлень про етапи розвитку філософської думки, їх соціально-історичний та духовно-релігійний контексти.

наукового дослідження полягає в розкритті філософії української ідеї Трохима Зіньківського та теорії інтегрального націоналізму Дмитра Донцова дослідження: охарактеризувати участь Трохима Абрамовича Зіньківського в обґрунтуванні національної ідеї та розкрити постать Дмитра Івановича Донцова – видатного ідеолога українського націоналізму.

Об'єкт дослідження – постаті Трохима Абрамовича Зіньківського та Дмитра Івановича Донцова – найбільш суперечливі та ключові постаті в історії України ХХ століття.

Методи та засоби дослідження:

теоретико-методологічну основу роботи склали загальнодослідницькі принципи – об'єктивності й історизму, а також комплекс емпіричних та спеціальних методів дослідження – логічний, порівняльний, історичний, хронологічний, аналітичний та пошуковий метод.

теоретичні: аналіз і синтез філософських, педагогічних, психологічних, історичних, соціологічних наукових знань, архівних документів, що стосуються понять «Націоналізм», «Українська ідея», «Українське провансальство», «Чинний націоналізм», «Українська ідея»; систематизація та узагальнення теоретичних відомостей;

емпіричні: вивчення, аналіз та узагальнення історичного досвіду, бесіди з істориками, філософами щодо постатей Трохима Абрамовича Зіньківського та Дмитра Івановича Донцова.

Наукова новизна та практичне значення отриманих результатів:

– обґрунтовано вклад Трохима Абрамовича Зіньківського у формування національної свідомості, честі та самоповаги українців;

– зосереджено увагу на постаті Дмитра Івановича Донцова – видатного ідеолога українського націоналізму, обґрунтовано його внесок у формування Української державності. «Інтегральний націоналізм» Д. Донцова не спирався на ретельно обґрунтовану систему ідей. Він скоріше ґрунтувався на ряді ключових понять, основна мета яких полягала не в тлумаченні дійсності, а у спонуканні людини до дії. Донцов стверджував, що нація – це абсолютна цінність, і немає вищої мети, ніж здобуття незалежної держави. Оскільки політика – це по суті дарвіністська боротьба народів за виживання, то конфлікти між ними неминучі. З цього випливало, що мета виправдовує засоби, що сила волі панує над розумом, що краще діяти, ніж споглядати. Для популяризації своїх поглядів інтегральні націоналісти міфологізували українську

історію, плакаючи своєрідний культ боротьби, самопожертви та національного героїзму. Ми зустрічаємо в рядках: “За Україну вільну від держави-тирана, вільну від колхозної панщини. За Україну не пацифічну, що ставить мир у рабстві понад усе, лиш за Україну, в якій віджив би давній войовничий дух нації лише за Україну стародавнього князівського Києва. Україну Хмельницького і Мазепи, Полуботка і Шевченка”. Расизм складав відносно другорядний компонент цієї ідеології, хоч у писаннях деяких її прибічників можна було відшукати сліди антисемітизму, увага на ньому не загострювалася. Наприклад: “Мусимо нести відважно свою віру, не схиляючи чола ні перед чужими, ні перед власними “маловірами”. Мусимо набрати віри в велику місію своєї ідеї і агресивно ту віру ширити. Нація, яка хоче панувати, повинна мати й панську психіку народу-володаря...”

Результати дослідження. Трохим Абрамович Зіньківський та Дмитро Іванович Донцов – видатні українські ідейні постаті періоду другої половини ХХ ст.

Т. Зіньківський-громадянин сформувався раніше, ніж Т.Зіньківський-письменник. Вихований у духовно здоровій родині, у праці, взаємному розумінні й любові, в атмосфері народної поезії й закорінених у менталітет українця традицій, він залишився самим собою в умовах, котрі, за логікою тогочасної дійсності, мали б неодмінно його зламати. Емський указ, придушення українського слова, публічно-офіційний глум над усім українським викликали в Т.Зіньківського внутрішній спротив, що наклало відбиток на його ставлення до царату, окремих російських літераторів і культурних діячів. Т.Зіньківський виробив власний, послідовний і безкомпромісний, підхід до всіх, хто панував над Україною або допомагав їй денационалізувати. Він полярно розходився у підходах тих сучасних йому українських інтелігентів, які національну свободу не мислили поза свободою Росії і вірили в російський лібералізм. Трохим Зіньківський бачив страшну загрозу зросійщення, що нависла над Україною, і протестував проти її винуватців, незважаючи на авторитети

Літературознавча концепція Д.Донцова характеризується як націоналістична або неоромантична. Для радянських пропагандистів Д.Донцов був постійним об'єктом нищівної критики і лайки. Вони не могли йому пробачити українськості, згадували про його російські корені: «Она (сім'я) чтити свои российские корни, в ней никто не говорил по-украински!». Комуністичні ідеологи роблять закид, що він не мав своїх поглядів, а міняв їх у залежності від ситуації. Ми бачимо, що це звинувачення безпідставне, оскільки Д.Донцов був вірним своїм принципам і позиціям до кінця своїх днів. Фігуру Дмитра Донцова сьогодні ніяк не можна «обійти» - кожен патріот, кожен борець за свободу України зобов'язаний пройти через школу його думки, вивчити коло його ідей і пропозицій, відкидаючи наносне і випадкове і приймаючи всі прогресивні його теорії. У цьому запорука всіх майбутніх свобод України, запорука її майбутнього розквіту і зростання її ролі у світі.

Висновки. Внутрішня сила Т. Зіньківського була в неспинному русі. Він крок за кроком торував українські стежки в різноманітних царинах культурного життя — публіцистичній, видавничій, театральній та інших. Чим сильнішим був опір, тим рішучішим ставав його крок. Збереження українства як самостійного неповторного явища в європейському колі народів стало його основною метою.

Д. Донцов вважався одним з найбільших ворогів радянського режиму. Його постать стала однією з найбільш суперечливих і ключових в історії України ХХ ст. Його погляди еволюціонували від соціал-демократії до націоналізму, від атеїзму до ідей воюючої церкви. Особливо він наголошує на духовному відокремленні України від Росії. Своїм головним завданням він вважав виховання «провідної верстви» української нації в дусі активізму, особливі надії покладаючи на молодь.

Ключові слова: націоналізм, ідеологія, українська ідея, незалежність, демократія.